

Nowe zasady ustanawiania i działania Rzecznawców i Specjalistów Budowlanych PZITB

Prof. dr hab. inż. Leonard Runkiewicz,
Przewodniczący Komitetu Rzecznawstwa i Specjalizacji Budowlanej PZITB

Wprowadzenie

Ostatnio na wniosek Komitetu Rzecznawstwa i Specjalizacji Budowlanej PZITB Zarząd Główny ustanowił nowy Status i Instrukcję przyznawania tytułów Rzecznawcy i Specjalizacji Budowlanej PZITB.

Uzyskanie tytułu Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB jest potwierdzeniem wysokich kwalifikacji i pozycji zawodowej członka PZITB w specjalnościach podanych w tabeli 1. Funkcja Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB jest jednym z rodzajów działalności związkowej, związanej z wykonywaniem działalności rzeczoznawczej, opiniodawczej, doradczej i gospodarczej w budownictwie, której zasady wykonywania regulują odrębne przepisy PZITB. Podstawą działania Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego, prowadzonego jako wyodrębniona działalność gospodarcza w ramach PZITB, jest Statut Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa.

Rzecznawstwo budowlane PZITB jest jednym z możliwych elementów poświadczenia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego kandydata w procesie uzyskiwania rzeczoznawstwa budowlanego nadawanego na podstawie państwowych aktów prawnych obowiązujących w tym zakresie, stosownie do ich uregulowań. Rzecznawcy i Specjaliści Budowlani PZITB działają na rzecz oraz w strukturach organizacyjnych PZITB, na podstawie statutu, gdzie wśród celów do realizacji wymieniono: „działalność w zakresie rzeczoznawstwa budowlanego...”.

Wymagania statutowe dla kandydatów

Tytuł Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB może być nadany członkowi Związku, z co najmniej 5-letnim nieprzerwanym stażem członkowskim, który:

- posiada obywatelstwo polskie,
- korzysta w pełni z praw publicznych oraz
- posiada:
 - dyplom ukończenia wyższej uczelni technicznej o profilu budowlanym, na kierunku: budownictwo, inżynieria lądowa (dla rzeczoznawców) lub świadectwo średniej szkoły technicznej o profilu budowlanym (dla specjalistów);

- co najmniej 7 lat praktyki zawodowej w danej, wnioskowanej przez kandydata, specjalności dla tytułu Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB;
- we wszystkich specjalnościach konstrukcyjnych, wymienionych w tabeli 1, uprawnienia budowlane bez ograniczeń do projektowania lub/i do kierowania robotami budowlanymi upoważniające do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, wydanych na podstawie odpowiednich przepisów prawa krajowego, oraz co najmniej 7 lat praktyki odbytej po ich uzyskaniu;
- znaczące osiągnięcia w działalności zawodowej jako autor opinii, ocen lub asystent Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego, projektant, kierownik robót budowlanych, inspektor nadzoru budowlanego;
- opinię dwóch niezależnych, wskazanych lub zaakceptowanych przez terenowy oddział PZITB o odpowiednich specjalnościach, a w przypadku ich braku, Rzecznawców Budowlanych o odpowiednich specjalnościach ustanowionych na podstawie przepisów ustawodawstwa krajowego.

Tytuł ten daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB.

Zakres budowlanej specjalności rzeczoznawczej PZITB przyznanej kandydatowi w toku procedowania jego wniosku może zostać ograniczony odpowiednio do zakresu posiadanych uprawnień budowlanych i specjalizacji. Rzecznawca Budowlany PZITB w swojej działalności korzysta z autorytetu i wsparcia Związku. Rejestr Rzecznawców i Specjalistów Budowlanych PZITB prowadzi Zarząd Główny. Procedurę ustanawiania Rzecznawców i Specjalistów Budowlanych PZITB określa szczegółowa Instrukcja Ustanawiania Rzecznawców i Specjalistów Budowlanych PZITB.

Do podstawowych zadań Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB należy opracowywanie w zakresie nadanej mu specjalności opinii, ocen, orzeczeń oraz ekspertyz technicznych dotyczących odpowiednio projektowania, wykonywania i utrzymania obiektów oraz ekonomiki w budownictwie. Rodzaje opracowań i ich definicje podano w Załączniku 1.

Zasady, formę i tryb wykonywania opracowań ustala – na wniosek Komitetu Rzecznawstwa Budowlanego i Specjalizacji Zawodowej – Zarząd Główny PZITB i jego oddziały, każdy w zakresie swoich uprawnień.

Tabela 1. Zakresy specjalności w obszarze działania Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB

Numer specjalności	Zakres specjalności rzeczoznawczej i specjalistycznej	Rzecznawca Budowlany PZITB	Specjalista Budowlany PZITB
1	Technologie i materiały budowlane – właściwości i stosowanie	X	X
2	Budownictwo ogólne		
2.1	Konstrukcje i ustroje budowlane	X	
2.2	Roboty ogólnobudowlane i wykończeniowe	X	X
3	Konstrukcje betonowe		
3.1	Konstrukcje w budownictwie kubaturowym	X	
3.2	Konstrukcje inżynierskie	X	
4	Konstrukcje metalowe		
4.1	Konstrukcje w budownictwie kubaturowym	X	
4.2	Konstrukcje inżynierskie	X	
5	Konstrukcje drewniane		
5.1	Konstrukcje w budownictwie kubaturowym	X	
5.2	Konstrukcje inżynierskie	X	
6	Geotechnika i fundamentowanie		
6.1	Badania podłoża – wytyczne posadowienia budowli	X	X
6.2	Fundamentowanie specjalne: pale, studnie, kesony, grodzie, wibroflotacja i inne	X	
7	Posadowienia i zabezpieczenia obiektów budowlanych na terenach działań górniczych	X	
8	Obiekty budowlane i konstrukcje poddane obciążeniom dynamicznym	X	
9	Izolowanie i zabezpieczania obiektów budowlanych		
9.1	Izolacje wodochronne	X	X
9.2	Izolacje termiczne	X	X
9.3	Zabezpieczanie przeciw korozji	X	X
9.4	Zabezpieczanie obiektów budowlanych przeciw czynnikom biologicznym	X	X
9.5	Akustyka budowlana, izolowanie i zabezpieczanie od hałasu i drgań	X	X
10	Organizacja i ocena procesu inwestycyjnego	X	X
11	Ekonomika, ceny, kosztorysowanie	X	X
12	Ochrona przeciwpożarowa elementów i obiektów budowlanych	X	X
13	Ekologia obiektów budowlanych	X	X
14	Budownictwo zabytkowe	X	X
Specjalności konstrukcyjne – punkty: 2.1, 3, 4, 5, 6.2, 7, 8, 12, 14.			

Prawa i obowiązki

Rzecznawca lub Specjalista Budowlany PZITB ma prawo do:

- posługiwania się tytułem Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB w działalności określonej w Statucie PZITB;
- korzystania z rekomendacji, działalności promocyjnej i pomocy władz Związku;
- korzystania z ochrony prawnej tytułu Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB, zapewnianej przez władze Związku.

Rzecznawca lub Specjalista Budowlany PZITB ma obowiązki:

- swoje opracowania (opinie, oceny, orzeczenia, ekspertyzy) wykonywać rzetelnie i odpowiedzialnie, w oparciu o aktualny stan wiedzy technicznej i pełne rozpoznanie faktów i okoliczności podlegających ocenie, z zastosowaniem wszelkich dostępnych i prawidłowo dobranych technik analitycznych i dowodowych,
- uzyskiwać zweryfikowanie własnej ekspertyzy lub równoznaczne opracowanie przez innego Rzecznawcę lub Specjalistę Budowlanego PZITB odpowiedniej specjalności lub Radę Techniczną istniejącą przy właściwym terenie oddziale PZITB,

- podnosić swoje kwalifikacje zawodowe, według Załącznika 2,
- poddawać się terminowej weryfikacji przez organy Związku zgodnie ze Statusem PZITB.

Rzecznawca i Specjalista Budowlany PZITB ponoszą pełną odpowiedzialność zawodową i finansową za wykonane przez siebie i podpisane (zweryfikowane) opracowania. Oddziały terenowe PZITB odpowiadają w ramach posiadanej osobowości prawnej za prowadzoną w ich imieniu i na ich rzecz działalność.

Zarząd Główny PZITB może zawiesić lub cofnąć – po zasięgnięciu opinii Komitetu Rzecznawstwa Budowlanego i Specjalizacji Zawodowej – tytuł Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB w wypadku:

- skreślenia z listy członków PZITB,
- dobrowolnego zrzeczenia się tytułu przez osobę zainteresowaną,
- braku pozytywnej weryfikacji ważności tytułu na kolejny okres, zgodnie ze Statusem PZITB,
- utraty uprawnień do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie,
- postępowania czyniącego szkodę autorytetowi Związku, jako ekspertowi zbiorowemu.

O takim fakcie informowana jest osoba zainteresowana, jak również właściwy terenowy oddział Związku.

Potwierdzenie okresu ważności nadanego tytułu

Dotychczasowe nadane tytuły Rzecznawcy Budowlanego są ważne i podlegają obowiązkowi przedłużania. Wydawane przez Zarząd Główny legitymacje Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB są co 5 lat przedłużane przez macierzyste oddziały Związku, jeśli nie wystąpiły okoliczności wymienione w statucie, a rzeczoznawcy uzyskali pozytywną opinię terenowego oddziału PZITB.

W przypadku braku uprawnień w tym zakresie czynność opiniodawczą przeprowadza komitet po przedłożeniu kompletu dokumentów przez kandydata wraz z opinią oddziału.

Zakres uprawnień Rzecznawstwa lub Specjalizacji Budowlanej PZITB można rozszerzać zgodnie z instrukcją.

Rodzaje opracowań rzeczoznawczych i specjalistycznych – Załącznik nr 1

W diagnostyce budowlanej najczęściej stosowane są cztery rodzaje opracowań technicznych. Opracowaniami tymi są: ocena techniczna, opinia techniczna, orzeczenie techniczne i ekspertyza techniczna, które należy definiować w poniższy sposób.

- **Ocena techniczna** to opracowanie dotyczące określonych zdarzeń, zjawisk lub procesów bez podawania przyczyn, ale z oceną zagrożeń i stanu elementów, konstrukcji lub całego obiektu, wykonywane w oparciu o te same zasady, co sporządzanie projektów budowlanych. Oznacza to, że oceny techniczne powinny być opracowywane przez osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane lub specjalistyczne.

- **Opinia techniczna** to opracowanie dotyczące określonych rozwiązań projektowych, zdarzeń lub zjawisk z procesu projektowania, realizacji lub użytkowania. Może ona zawierać również osąd rozwiązań materiałowych, a także nakładów finansowych. Określa, analizuje i interpretuje stan projektowy, a w niektórych elementach odnosi się do stanu rzeczywistego obiektu budowlanego. Opracowanie to ma umożliwić sformułowanie wniosków stanowiących odpowiedź na postawione przez zamawiającego pytanie w kontekście dalszych zamierzeń w odniesieniu do opiniowanego obiektu. Do jej wykonania wykorzystuje się wiedzę powszechnie dostępną, lecz z pogłębioną analizą techniczno-ekonomiczną. Oznacza to, że opinie techniczne powinny być również opracowywane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane lub specjalistyczne.

- **Orzeczenie techniczne** to opracowanie zawierające ocenę rozwiązań technicznych i ekonomicznych, zjawisk i zdarzeń zachodzących w procesie projektowania, realizacji oraz użytkowania obiektu budowlanego. Może ono również obejmować ocenę poszczególnych elementów konstrukcyjnych

elementów ogólnobudowlanych, ocenę rozwiązań technologicznych i materiałowych, a także ocenę nakładów finansowych. W przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń lub zjawisk określa ona przyczyny ich powstania oraz formułuje ocenę końcową. Orzeczenia techniczne powinny być także opracowywane przez osoby posiadające uprawnienia budowlane lub specjalistyczne. Orzeczenie techniczne to termin zarezerwowany dla ocen, w których rozstrzygane są sprawy sporne, oraz dla ocen o charakterze sprawdzenia lub weryfikacji.

- **Ekspertyza techniczna** to opracowanie zawierające dokumentację i ocenę zjawisk, zdarzeń i procesów zachodzących w czasie realizacji lub użytkowania obiektu budowlanego, którego zadaniem jest określenie aktualnego stanu technicznego obiektu budowlanego lub jego części, po zaistnieniu okoliczności wywołujących powstanie przemieszczeń, zarysowań, pęknięć, nadmiernych ugięć itp. Na ogół obejmuje ona inwentaryzację uszkodzeń elementów konstrukcyjnych i elementów ogólnobudowlanych, badania podłoża gruntowego, badania kontrolne podstawowych materiałów konstrukcyjnych, badania mechaniczno-strukturalne wbudowanych materiałów. Zawiera ona także sprawdzającą analizę statyczną elementów i ustroju konstrukcyjnego, ocenę rozwiązań technologicznych w poszczególnych fazach realizacji obiektu, określa i podaje główne przyczyny uszkodzeń, proponuje zalecenia i wariantowe sposoby napraw i wzmocnień uszkodzonych elementów budynku oraz formułuje wnioski końcowe.

Istotnym rozgraniczeniem pomiędzy oceną i opinią techniczną a ekspertyzą techniczną jest to, że wykonywanie tych pierwszych opiera się o spodziewany (projektowy) stan elementów i konstrukcji, zaś tych drugich – o rzeczywisty stan materiałowo-konstrukcyjny analizowanego obiektu. Do wykonywania ekspertyz budowlanych wymagane jest specjalistyczne przygotowanie zawodowe oraz odpowiednia wiedza teoretyczna, w szczególności dotycząca zachowania się materiałów, elementów i konstrukcji w czasie oraz w stanach krytycznych (tabela do załącznika nr 1).

Tabela do Załącznika nr 1. Zakres opracowań technicznych i wymagania dotyczące osób je wykonujących

Nazwa opracowania technicznego	Zakres opracowania technicznego	Wymagania dotyczące wykonawcy opracowania
Opinia	ocena zagrożeń i stanu elementów, konstrukcji lub całego obiektu	uprawnienia budowlane lub specjalistyczne
Ocena	ocena stanu bez podania przyczyn	uprawnienia budowlane lub specjalistyczne
Orzeczenie	ocena stanu z określeniem przyczyn	uprawnienia budowlane lub specjalistyczne
Ekspertyza	ocena stanu z określeniem przyczyn i środków zaradczych	rzeczoznawca budowlany

Zasady doskonalenia zawodowego Rzecznawców lub Specjalistów Budowlanych PZITB – Załącznik nr 2

Zasady doskonalenia zawodowego służą do przedłużania ważności legitymacji tytułu Rzecznawców lub Specjalistów Budowlanych PZITB.

1. Rzecznawcy lub Specjaliści Budowlani PZITB mają obowiązek, o którym mowa w Statucie PZITB, podnosić swoje kwalifikacje przez:
 - 1.1. Udział, jako słuchacze lub wykładowcy, w doskonaleniu zawodowym organizowanym przez PZITB.
 - 1.2. Udział, jako słuchacze lub wykładowcy, w e-learningowym doskonaleniu zawodowym organizowanym przez PZITB.
 - 1.3. Udział, jako słuchacze lub wykładowcy, w doskonaleniu zawodowym organizowanym przez inne instytucje.
 - 1.4. Udział, jako słuchacze lub autorzy referatu, w konferencjach naukowo-technicznych.
 - 1.5. Prenumeratę czasopism naukowych lub technicznych.
 - 1.6. Publikowanie artykułów, w szczególności w czasopismach naukowych lub technicznych.
 - 1.7. Inne formy doskonalenia zawodowego zaakceptowane przez ZG PZITB.
2. W celu wypełnienia obowiązku udziału w doskonaleniu zawodowym Rzecznawcy lub Specjaliści Budowlani PZITB **powinni uzyskać co najmniej 24 punkty szkoleniowe w ciągu każdego kolejnych 5 lat.**
3. Za udział w każdej z form doskonalenia zawodowego, wymienionych w pkt. 1, Rzecznawca lub Specjalista Budowlany PZITB otrzymuje liczbę punktów szkoleniowych, określoną w pkt.2.
4. Rzecznawca lub Specjalista PZITB otrzymuje następującą liczbę punktów za udział w doskonaleniu zawodowym:
 - a) 3 punkty jako słuchacz lub 8 punktów jako wykładowca, za jednotematyczne szkolenie w doskonaleniu zawodowym wg pkt. 1.1.;
 - b) 3 punkty jako słuchacz lub 10 punktów jako wykładowca, za przygotowanie jednotematycznego szkolenia zawodowego wg pkt. 1.2.;
 - c) 2 punkty jako słuchacz lub 6 punktów jako wykładowca, za przygotowanie jednotematycznego szkolenia w doskonaleniu zawodowym wg pkt. 1.3.;
 - d) 2 punkty jako słuchacz lub 4 punkty za referat i wystąpienie prezentacyjne łącznie w doskonaleniu zawodowym wg pkt. 1.4.;
 - e) 4 punkty za każdą roczną prenumeratę, wg pkt. 1.5. czasopisma naukowego lub technicznego rekomendowanego przez ZG PZITB, o tytułach „Inżynieria i Budownictwo”, „Przeгляд Budowlany”;

f) 2 punkty za każdą roczną prenumeratę, wg pkt. 5. czasopisma naukowego lub technicznego rekomendowanego przez ZG PZITB, o tytułach „Materiały Budowlane”, „Budownictwo i Prawo”, „Ochrona przed korozją” oraz „Builder”. W całym cyklu doskonalenia zawodowego liczba punktów za tę formę doskonalenia może wynosić co najwyżej 10 punktów;

g) 8 punktów za każdą publikację wg pkt. 1.6. lub 4 punkty za każdą publikację w prasie powszechnej;

h) 12 punktów za wypromowanie w okresie cyklu szkoleniowego asystenta, który uzyskał stowarzyszeniowy tytuł Rzecznawcy Budowlanego PZITB (pkt. 1.7.);

i) 16 punktów za opracowanie wytycznych lub opracowań książkowych dotyczących technicznych lub prawnych aspektów warsztatu pracy inżyniera, specjalisty lub rzecznawcy budowlanego (pkt. 1.6.).

Członek danego oddziału PZITB ma prawo uczestniczyć w doskonaleniu zawodowym organizowanym przez inne oddziały na takich samych zasadach jak członek tego oddziału.

Doskonalenie zawodowe odbyte w krajach członkowskich Unii Europejskiej uważa się za równoznaczne z wypełnieniem obowiązku doskonalenia zawodowego, jeżeli odpowiada ono jednej z form doskonalenia zgodnie z pkt. 1.

W celu udokumentowania wypełnienia obowiązku, zgodnie z pkt. 1:

1. Rzecznawca lub Specjalista Budowlany PZITB składa w PZITB zaświadczenie zawierające informacje o doskonaleniu zawodowym, zgodnie z pkt. 1 i 4 oraz dowody publikacji zgodnie z pkt. 1.6.

2. Biuro PZITB prowadzi rejestr punktów za formy doskonalenia zawodowego, zgodnie z pkt. 1. PZITB może w drodze uchwały:

1. W szczególnie uzasadnionych wypadkach zmniejszyć, na wniosek Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB, wymaganą liczbę punktów, o której mowa w pkt. 2, a w szczególności w razie: choroby trwającej co najmniej 6 miesięcy, pobytu za granicą trwającego co najmniej 6 miesięcy w okresie cyklu doskonalenia zawodowego.

2. Zaliczyć jako równoznaczne z wypełnieniem obowiązku doskonalenia zawodowego, doskonalenie odbyte w jednej z form przewidzianych w pkt. 1 w innym kraju niż kraj członkowski Unii Europejskiej, a także doskonalenie zawodowe odbyte w kraju członkowskim Unii Europejskiej, w innej formie niż przewidziana w pkt. 1.

3. Uznać punktację, o której mowa w pkt. 2 jako element znaczącego dorobku zawodowego przy ubieganiu się m.in. o: tytuł rzecznawcy budowlanego, specjalizację, kolejne uprawnienia, dopłatę do konferencji.

Zapraszamy doświadczonych inżynierów członków PZITB do zdobywania tytułów Rzecznawcy lub Specjalisty Budowlanego PZITB. Informacji udziela ZG PZITB.